

**UCHWAŁA NR XLVI/1072/14
RADY MIASTA KATOWICE**

z dnia 26 lutego 2014 r.

**w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji w 2013 roku
„Programu Centrum Aktywności Lokalnej w Szopienicach”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 roku, poz. 594 z późn. zm.) w związku z art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 roku, poz. 182 z późn. zm.)

**Rada Miasta Katowice
uchwała:**

§ 1. Przyjąć sprawozdanie z realizacji w 2013 roku „Programu Centrum Aktywności Lokalnej w Szopienicach”, który jest elementem projektu systemowego „Damy radę – program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Katowice

Jerzy Forajter

KATOWICE
dla odmiany

Załącznik do Uchwały Nr XLVI/1072/14

Rady Miasta Katowice

z dnia 26 lutego 2014 r.

Sprawozdanie z realizacji w 2013 roku "Programu Centrum
Aktywności Lokalnej w Szopienicach"

przyjętego Uchwałą Rady Miasta Katowice nr XX/418/12
z dnia 28 marca 2012 roku oraz uchwałami zmieniającymi nr
XXXV/773/13 z dnia 27 marca 2013 roku i nr XLII/990/13
z dnia 27 listopada 2013 roku.

Wstęp

Program Centrum Aktywności Lokalnej w Szopienicach jest częścią projektu systemowego „Damy radę - program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach”, realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem głównym Programu jest podniesienie poziomu aktywności mieszkańców Szopienic, w tym w szczególności osób zagrożonych trwałym wykluczeniem społecznym oraz osób z ich bezpośredniego otoczenia, między innymi poprzez działania skierowane na aktywizację, wsparcie postaw obywatelskich, promocję wolontariatu oraz doskonalenie kompetencji społecznych i zawodowych zarówno wśród młodzieży, jak i ich rodziców - co docelowo powinno zwiększać ich szanse na wejście lub powrót na rynek pracy.

W realizacji Programu Centrum Aktywności Lokalnej w Szopienicach od samego początku tj. od VI 2008 roku, wykorzystywana jest metoda organizowania społeczności lokalnej. We wszystkie prowadzone działania angażowani są mieszkańcy, w tym również klienci MOPS Katowice. W realizacji Programu wykorzystywane są także zasoby środowiska lokalnego.

W 2013r. w Programie wzięły udział **53** osoby (w tym 9 osób kontynuujących udział w instrumencie z 2012r., a także 14 osób, które powróciły do Programu), z czego **36** osób zakończyło udział w projekcie zgodnie ze ścieżką. Uczestnikami PCAL Szopienice w 2013 roku były również osoby niepełnosprawne ruchowo (dziecięce porażenie mózgowe) oraz ich rodziny.

Współorganizatorami działań realizowanych w ramach Programu od samego początku jest **Gimnazjum nr 13**, między innymi w zakresie organizacji Profilaktycznego Programu skierowanego do dzieci i młodzieży, a także Hutniczo – Górnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa, w zakresie działań związanych z prowadzeniem Klubu Osiedlowego na Bagnie przy ulicy Roździeńskiej.

Ponadto realizację Programu PCAL Szopienice oraz inicjatywy podejmowane przez samych mieszkańców wspierają następujące instytucje:

- **Zespół Szkół Specjalnych nr 10 w Katowicach,**
- **Szkoła Podstawowa nr 42 w Katowicach,**
- **Zespół Szkół Gastronomicznych w Katowicach,**
- **Komunalny Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Katowicach,**
- **Radny Rady Miasta Katowice Pan Dariusz Łyczko,**
- **Uniwersytet Śląski w Katowicach,**
- **Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach,**
- **Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Społeczności Lokalnej „MOCNI RAZEM”,**
- **Trzeźwościowe Stowarzyszenie Kulturalno – Turystyczne w Katowicach,**
- **Stowarzyszenie dla Szopienic w Katowicach.**

Osiągnięte rezultaty:

W 2013 roku w trakcie realizacji Programu osiągnięte zostały wszystkie założone rezultaty.

Opis zrealizowanych w 2013 roku zadań przedstawia się następująco:

1. Instrumenty aktywnej integracji

- **Poradnictwo i wsparcie indywidualne oraz grupowe w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno – zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego w tym na rynek pracy i aktywizację zawodową**

– z poradnictwa indywidualnego skorzystało łącznie **42** mieszkańców, z których **36** osób to uczestnicy Programu. W ramach poradnictwa grupowego odbyło się **12** spotkań, w których uczestniczyło **36** osób, w tym 34 uczestników Programu. W ramach poradnictwa rodzinnego wsparciem objęto **2** rodziny.

- **Wsparcie animatora lokalnego**

– animator lokalny wspierał inicjatywy lokalne, odbyło się 13 spotkań z animatorem lokalnym, w których uczestniczyły 74 osoby, w tym 27 uczestników Programu. Ponadto animator lokalny wspierał grupę samopomocową, w ramach której odbyło się 9 spotkań, w których uczestniczyło 18 uczestników Programu.

- w ramach zaangażowania dodatkowego animatora lokalnego, który wspierał inicjatywy lokalne na osiedlu Bagno, odbyły się 93 spotkania, w których uczestniczyło 111 osób, w tym 23 uczestników Programu.

- **Klub Wolontariusza (aktywizacja osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wolontariat) oraz wsparcie animatora lokalnego.**

- porozumienia wolontariackie podpisało 25 osób z Szopienic oraz duża grupa wolontariuszy rekrutowanych spośród studentów śląskich uczelni, a także osoby pracujące pomagające podopiecznym w nauce w ramach Programu Profilaktycznego.

Tabela poniżej obrazuje liczbę wolontariuszy z podziałem na wolontariuszy z Szopienic oraz spoza Szopienic:

	Wolontariusze mieszkańcy Szopienic	Wolontariusze Program Profilaktyczny	ŁĄCZNIE	Uczestnicy Projektu będący jednocześnie wolontariuszami z Szopienic
ILOŚĆ OSÓB	25	65	90	16
ILOŚĆ GODZIN	645	1054,5	1699,5	

Działalność Klubu Wolontariusza:

1. Pomoc w organizacji imprez lokalnych takich jak:

- Dzień Sąsiada,
- Piknik Absolwenta przy Gimnazjum 13,
- VI Trzeźwościowy Festyn Rodzinny.

2. Pomoc w okresie wakacyjnym w Skansenie w Chorzowie w organizacji zabaw dla dzieci.

3. Pomoc osobom starszym przy porządkowaniu nagrobków przed Wszystkimi Świętymi we współpracy ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Społeczności Lokalnej „Mocni Razem”.

4. Udział wolontariuszy wraz z liderem Klubu Wolontariusza w wyjściach i wyjazdach integracyjnych

5. Podejmowanie i realizacja przy wsparciu Lidera Klubu Wolontariusza inicjatyw takich jak:

- organizacja Pikniku Integracyjnego „Popołudniowa Kawa na Krakowskiej”,
- karaoke dla młodzieży z Szopienic.

6. W ramach Klubu Wolontariusza odbyły się regularne spotkania edukacyjne z Liderem Klubu Wolontariusza. W okresie sprawozdawczym odbyło się 25 spotkań, w których uczestniczyło 31 osób (19 uczestników Programu oraz osoby z ich otoczenia).

Poprzez regularne spotkania edukacyjne z Liderem Klubu Wolontariusza oraz wspólne działanie na rzecz środowiska lokalnego wolontariusze nabywali konkretnych umiejętności społecznych, uczyli się współpracy w grupie, wyznaczania sobie celów i ich realizacji, rozwiązywania sytuacji trudnych bez przemocy. Uczyli się współpracy z instytucjami lokalnymi, nabywali umiejętności przydatnych na rynku pracy, uczyli się odpowiedzialności i systematyczności, mogli również rozwijać swoje umiejętności i zainteresowania, a także nabywać nowe.

Wszystkie działania w ramach Klubu Wolontariusza były dostosowane indywidualnie do możliwości i ograniczeń danego wolontariusza. W trakcie wykonywania zadań zawsze mogli liczyć na pomoc i wsparcie ze strony pracowników Programu.

Spośród wolontariuszy byli wybierani liderzy do realizacji poszczególnych zadań, a pozostali wolontariusze pomagali im.

W ramach aktywnej integracji odbyły się 2 wspólne spotkania animatora i lidera Klubu Wolontariusza, w których uczestniczyło 20 osób, w tym 19 uczestników projektu.

- **Warsztaty umiejętności społecznych pt.: „Umiejętności interpersonalne potrzebne do współdziałania”.** Odbyły się 4 spotkania, w których uczestniczyło 12 uczestników Programu.

2. Działania o charakterze środowiskowym:

- **Program Profilaktyczny „Szansa”** - zajęcia wspierające dzieci, młodzież i wolontariuszy (bezpłatna pomoc w nauce dla dzieci i młodzieży). Zajęcia były realizowane przy współpracy z Gimnazjum nr 13 oraz przy wsparciu Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Społeczności Lokalnej ”MOCNI RAZEM”, które zorganizowało promocję wolontariatu na śląskich uczelniach i pozyskało dodatkowych 22 wolontariuszy do pomocy w nauce dzieciom i młodzieży.

- w ramach Programu współpracę w formie wolontariatu podjęło 65 osób,
- bezpłatną pomocą w nauce w wyniku współpracy ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Społeczności Lokalnej „Mocni Razem” udało się objąć 90 dzieci i młodzieży z Szopienic,
- odbyło się 6 spotkań tanecznych prowadzonych przez samych uczestników Programu; uczestniczyło w nich siedem osób.

	Wolontariusze spoza Szopienic	Uczniowie
ILOŚĆ OSÓB	65	90
ILOŚĆ GODZIN	1054,5	

- **Zorganizowano lokalną imprezę integracyjną z okazji Dnia Wolontariusza** w Miejskim Domu Kultury „Szopienice – Giszowiec”, w której wzięło udział ok. 100 osób (m.in. wolontariusze pomagający podopiecznym w nauce, uczestnicy Programu, otoczenie tych osób, wolontariusze stowarzyszenia „Mocni Razem” działający na rzecz Szopienic, a także zaproszeni goście). W trakcie obchodów Dnia Wolontariusza odbyły się występy artystyczno – muzyczne.
- **Zorganizowano wyjazd integracyjny do Olsztyna k/Częstochowy** – w wyjeździe uczestniczyło 14 najbardziej zaangażowanych uczestników Programu.
- **Zorganizowano wyjazd integracyjno – profilaktyczny do Małego Cichego** - w wyjeździe uczestniczyło 22 uczestników Programu.
- **Zorganizowano wyjazd integracyjno – edukacyjny do Kurzętnika** – w wyjeździe uczestniczyło 17 uczestników Programu.
- **Udzielono wsparcia mieszkańcom w inicjatywach lokalnych, takich jak:**
 - warsztaty kulinarne,
 - bal przebierańców dla dzieci z Osiedla „Bagno” w Szopienicach,
 - uroczystość podsumowująca 5-lat zmian na Osiedlu Bagno w Szopienicach oraz otwarcie Klubu Osiedlowego na Bagnie (inicjatywa mieszkańców Osiedla),
 - organizacja i prowadzenie zajęć w ramach Klubu Osiedlowego na „Bagnie”- inicjatywa mieszkańców Osiedla (zajęcia w Klubie odbywały się średnio dwa razy w tygodniu),
 - pokaz Fireshow podczas otwarcia Klubu Osiedlowego na „Bagnie” (inicjatywa mieszkańców Osiedla „Bagno” w Szopienicach),
 - hamburgerowy Dzień Dziecka na Osiedlu „Bagno” w Szopienicach (inicjatywa mieszkańców Osiedla „Bagno” w Szopienicach),
 - IV Sąsiedzki Piknik Rodzinny na Osiedlu „Bagno” w Szopienicach pod hasłem „Dworzec Bagno” (inicjatywa mieszkańców Osiedla „Bagno” w Szopienicach),
 - spotkanie grillowe dla dzieci z Osiedla „Bagno” (inicjatywa mieszkańców Osiedla „Bagno” w Szopienicach),

- Popołudniowa Kawa na Krakowskiej – piknik integracyjny z udziałem osób bezdomnych, niepełnosprawnych, a także dzieci ze świetlicy specjalistycznej (inicjatywa realizowana w ramach Klubu Wolontariusza),
- Zajęcia szczudlarskie,
- Wybuchowy Mikołaj dla dzieci z Szopienic - inicjatywa rodziców dzieci ze szkół podstawowych,
- Karaoke dla młodzieży z Szopienic (inicjatywa młodzieży z Klubu Wolontariusza),
- zajęcia na siłowni (inicjatywa młodzieży),
- Halloween dla dzieci (inicjatywa mieszkańców Osiedla „Bagno”),
- Mikołaj Nadziei – impreza integracyjna dla osób niepełnosprawnych ruchowo,
- spotkania pokoleniowe seniorów, a także spotkanie wigilijne w Klubie Osiedlowym na „Bagnie” (inicjatywa mieszkańców Osiedla „Bagno”).

Inicjatywy mieszkańców były realizowane przy wsparciu animatorów oraz Lidera Klubu Wolontariusza.

- **Zorganizowano wyjścia integracyjne** (łącznie 29 wyjść) do kina, pizzerii, kręgielni i na bilard. Z wyjść integracyjnych skorzystało łącznie **117** osób, w tym **30** uczestników Programu,

Zorganizowano *spotkania edukacyjno – integracyjne* dla mieszkańców Szopienic: zajęcia kulinarne, plastyczne, relaksacyjne i tańca z ogniem,

- **Zorganizowano VI Trzeźwościowy Festyn Rodzinny**, w którym uczestniczyło ponad **300** mieszkańców dzielnicy, a w organizacji pomagało **13** uczestników i **10** osób z otoczenia. Współorganizatorami festynu były następujące instytucje:

- Gimnazjum nr 13 w Katowicach,
- Zespół Szkół Specjalnych nr 10 w Katowicach,
- Stowarzyszenie „Mocni Razem”,
- Stowarzyszenie dla Szopienic,
- Hutniczo – Górnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa.

- **Włączono się w organizację imprez i wydarzeń lokalnych profilaktyczno – integracyjnych** takich jak:

- Dzień Sąsiada przy Zespole Szkół Specjalnych nr 10,
- Piknik Absolwentów przy Gimnazjum 13.

3. Działania w ramach komponentu ponadnarodowego

W ramach komponentu międzynarodowego w 2013 roku pracownicy Programu Centrum Aktywności Lokalnej w Szopienicach uczestniczyli wraz z uczestnikami w wizycie studyjnej:

- Hiszpania - 2 pracowników oraz 3 uczestników.

Podczas wizyt uczestnicy PCAL Szopienice prezentowali działania, które realizują na terenie dzielnicy, a także mieli okazję zapoznać się z działalnością organizacji, w których odbywały się wizyty. Ponadto w ramach komponentu 6 uczestników Programu wraz z 1 pracownikiem PCAL Szopienice wzięło udział w obozie młodzieżowym w Lalikach. Uczestnikami obozu poza młodzieżą uczestnikami PCAL Szopienice były młode

osoby z Hiszpanii i Litwy oraz osoby niedosłyszące. Celem obozu była integracja młodzieży, nauka wzajemnej komunikacji i współpracy oraz wspólne zaplanowanie i zrealizowanie na terenie miasta Katowice happeningu, który odbył się przy ulicy Mielęckiego w Katowicach. Wyjazd na obóz młodzieżowy oraz realizacja happeningu uświadomiła młodzieży, że pomimo różnic kulturowych, ograniczeni w komunikacji przy dobrych chęciach i współpracy można zrealizować wyznaczone cele. W 2013 roku przedstawiciele Hiszpanii i Litwy uczestniczyli również w rewizytach w Katowicach. Podczas jednej z wizyt goście spotkali się z uczestnikami PCAL Szopienice i mieszkańcami dzielnicy. W trakcie spotkania odwiedzający mieli okazję zapoznać się z działalnością Klubu Osiedlowego na osiedlu „Bagno”, który jest prowadzony przez samych mieszkańców. Podsumowaniem całego komponentu międzynarodowego była konferencja, która odbyła się w Katowicach 26.11.13 r.

Wnioski z realizacji Programu

Szopienice są jedną z trudniejszych dzielnic Katowic, ze względu na dużą ilość problemów społecznych. Bardzo trudno prowadzi się w środowisku Szopienic działania aktywizujące mieszkańców ze względu na ich bardzo niski poziom kompetencji i umiejętności społecznych. Większość uczestników Programu Szopienice to osoby wykluczone społecznie, pochodzące ze środowisk wieloprotymowych, dlatego praca z takimi osobami wymaga działań długofalowych, aby można było mówić o trwałych efektach.

W związku z powyższym duża grupa osób kontynuowała swój udział w Programie, a w działania środowiskowe zaangażowani byli mieszkańcy, którzy współpracują w ramach PCAL Szopienice od kilku lat.

Poprzez systematyczne spotkania edukacyjne z mieszkańcami, ich integrację i aktywizację w działania na rzecz środowiska lokalnego oddziałuje się na nich, dostarczając pozytywnych wzorców zachowań. Jedną z form aktywizacji osób wykluczonych społecznie oraz zagospodarowania pozytywnie czasu wolnego jest wolontariat. Uczestnicy Programu poprzez działanie na rzecz środowiska lokalnego stali się bardziej odpowiedzialni za nie. Bardziej dbają o czystość i porządek swojego miejsca zamieszkania. Uczestnicy Programu zdecydowanie lepiej współpracują ze sobą, a także z instytucjami lokalnymi. Zwiększył się ich poziom odpowiedzialności za podejmowane działania. Stali się też bardziej otwarci i wrażliwi na innych, o czym świadczy ich dbałość o osoby niepełnosprawne podczas organizowanych imprez i wydarzeń lokalnych. Uczestnicy także potrafią samodzielnie podejmować różne inicjatywy i je zrealizować od początku do końca.

Zdecydowanie wzrosło poczucie własnej wartości u uczestników Programu. Ilość podjętych i zrealizowanych przez uczestników inicjatyw, pokazuje jak wzrosło ich zaangażowanie w sprawy dzielnicy. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż większość inicjatyw jest realizowana przez mieszkańców corocznie i już na stałe wpisała się w środowisko Szopienic.

Uczestnicy PCAL Szopienice poprzez udział w Programie nauczyli się korzystać z własnych zasobów oraz wykorzystywać zasoby środowiska lokalnego. Nauczyli się również efektywnej współpracy z instytucjami lokalnymi. Stali się partnerami do współpracy przy realizacji różnych wydarzeń w dzielnicy. Współpracują z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, ale także ze szkołami, z Domem Kultury, organizacjami pozarządowymi, spółdzielniami, radnymi.

Trudnością w trakcie realizacji Programu był brak stałego miejsca do spotkań z mieszkańcami. Mieszkańcy Szopienic dostrzegają potrzebę utworzenia w Szopienicach miejsca, które umożliwiłoby im swobodne spotykanie się i realizację różnych inicjatyw lokalnych, a także swoich pasji i zainteresowań. Miejsca, które pełniłoby rolę Społecznościowego Centrum. Mieszkańcy często o tym rozmawiają i sygnalizują potrzebę utworzenia takiego miejsca pracownikom Programu. Zaangażowana społecznie młodzież chciałaby mieć również takie miejsce dla siebie w Szopienicach. Prawie wszyscy uczestnicy Programu byłiby w stanie zaangażować się w tworzenie takiego miejsca w Szopienicach. Potrzebny jest jednak budynek oraz środki na jego zagospodarowanie i utrzymanie.

Szopienice powoli zaczynają zmieniać swój wizerunek poprzez to, że co raz większej grupie mieszkańców na tym zależy i co raz większa grupa mieszkańców jest zaangażowana w działania służące zmianie wizerunku Szopienic. W ciągu ostatnich dwóch lat powstały również nowe organizacje pozarządowe, w skład których wchodzi między innymi mieszkańcy dzielnicy oraz przedstawiciele lokalnych instytucji, którym zależy na rozwoju i zmianie wizerunku Szopienic. Są to: Stowarzyszenie Lepsze Jutro, Stowarzyszenie dla Szopienic czy też Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Społeczności Lokalnej „Mocni Razem”. Powstanie tych organizacji i ich działalność pokazuje, że mieszkańcy zaczynają się organizować i przejmować część odpowiedzialności za sprawę dzielnicy. Organizacje te wspierają i uzupełniają działania instytucji lokalnych, a także są parterami dla Miasta Katowice w zakresie działań podejmowanych na terenie dzielnicy Szopienic. Wspólnymi siłami w Szopienicach będzie można zrobić jeszcze więcej.

Całkowity koszt programu w 2013 roku wyniósł: 199 012,29 zł